

elämää suurempi harrastukseni

Tiina Mikkonen

Erikoislääkäri
Hyks, ATeK, Naistenklinikka/
Kättilöopiston sairaala
tiina.mikkonen[a]hus.fi

OMMELLA VOI MITÄ VAAN

► Saat vihdoin lapset nukkumaan ja miehen asettumaan pc-pelin ääreen. Jes! Vihdoin omaa aikaa. Nukkumaankin pitäisi mennä, huomenna taas päivystys edessä. Mutta sisimmässä polttaa pakottava tarve, edes yksi sauma, ihan vaan nopeasti.

Huikkaat miehelle meneväsi hetkeksi ompelemaan, saat

vastaukseksi tuhauduksen: ”niinpä niin, vai että hetkeksi”. Hiivit hiljaa nukkuvan juniorin ohi ja sytytät valot ompeluhuoneeseen. Päätät tehdä itsellesi yksinkertaisen tunikan. Pysähdys kangashyllyjen eteen, olo on kuin karkkikaupassa. Yksiväristä ja aikuismaista, vai sittenkin jotain kiva ja värikästä kuosia? Lopulta

päädyt valitsemaan kankaan, johon saksien upottaminen on pelottanut aina ostamisesta asti: harvinainen herkku, löytö parin vuoden takaa. Kaavaksi valikoituu valmiiksi piirretty luottokaava, hyvin muunneltavissa oleva perusversio. Levität kankaan eteesi ja mieleesi nousee pari muokkausta, joita olisi kiva kokeilla. Katsotaan, mitä tästä tulee. Jälleen kerran unohdat sen, miten ala-asteen käsityönopeuttaja vannotti piirtämään saumanvarat liidun ja viivoittimen kanssa. No, miksi piirtäisit, kun et kuitenkaan käytä edes nuppineuloja leikatessasi, vaan teet vähän sinne päin? Levennät helmaa, pidennät olkaa ja lisäät hihaan hiukan väljyyttä. Korkea savupiippukaulus voisi sopia hyvin – tehdään sellainen, olisikohan tuo korkeus hyvä. Oho, kauluksen takia kangas ei riitäkään täysmittaisiin hihoihin, tehdään siis jatko pitkillä resoreilla. Kas noin. Kaikki leikattu. Ei muuta kuin ompelemaan. Muokkauksista huolimatta kaava on tuttu, joten ompelujärjestys menee rutiinilla: olat, hihat, pitkät sivusaumat hihansuusta helmaan. Kaulus kiinni, sitten vielä resorit hihoihin ja helmaan; valmistat tuli. Tuossa välissä langoitat saumurin viidesti langan katketessa, vaihdat langat peitetikkoneeseen ja kiroat jälleen epämääräisesti liian tiukkaa ommelta, joka venyttäessä katkeaa. Puhdistat koneet, vaihdat katkenneet neulat ja kiroat neulasta pois hypyvää lankaa.

Olen ompelijana varsin impulsiivinen, enkä oikeasti koskaan tarkkaan tiedä, mitä olen tekemässä. Sen näkee sitten projektin valmistuessa.

Kuva 1: Kangashamsterin vaatimaton kangaskaappi pelastaa inspiraation iskiessä.

Ompelutavassani on huonot puolensa, mutta se tekee harrastuksesta omanlaisensa seikkailun. Samalla oppii joustamaan ja muuttamaan ajatuksia tilanteen mukaan.

Miksikö sitten ompelen? Olen tehnyt käsitöitä aina, niin pienestä kuin muistan. Kaipa se on äidinmaidosta saatu ominaisuus. Muistan oman äitini ommelleen vaatteita meille lapsille ja myös isoäitini ompelee. Hänen äitinsä puolestaan oli ompelija ammatiltaan. Koulun käsityötunnit olivat itselleni aina viikon kohokohta ja kotoa löytyy edelleen useita kouluaikaan ommeltuja tilkkutyynyjä ja pehmoeläimiä ja tulipa kouluaikaan tehtyä myös haalarit kummieni kaksosillekin.

Muuttaessani opiskelemaan mukaani lähti äitini ensimmäinen oma ompelukone Husqvarna 2000, millä tein pääasiassa vaateompelua: juhlapuku kaverin häihin, mekko pikkuveljen ylioppilasjuhliin. Päälläni oli itse tehty kokonaisuus silloinkin, kun tapasin nykyisen aviomieheni. Kun mieleeni nousi idea vaatteesta, eikä sitä löytynyt kaupoista, marssin kangaskauppaan ja tein vaatteen itse. Ei siinä sen kummempaa. Eräänä syntymäpäivänä sain lahjaksi uuden ompelukoneen, Pfaffin, lukuisine ompeleineen. Se oli rakkautta ensi silmäyksellä. Jossain vaiheessa opiskelu ja parisuhde kuitenkin vähitellen nakersivat ompeluaikaa ja kone jäi hyllyyn. Seuraavan kerran hain sen aktiivikäyttöön jäädessäni äitiyslomalle vuosia myöhemmin. Pienelle tulokkaalle ompelin milloin mitäkin, mutta syntymän jälkeen >>

Ompelutavassani on huonot puolensa, mutta se tekee harrastuksesta omanlaisensa seikkailun.

Kuva 2: Laukuista vaatteisiin, pieniin ja isoihin. Miltei mitä vain voi halutessaan tehdä itse.

Kuva 3: Vuoden 1970 Triumph Herald – projekti, johon en heti uudestaan lähde.

uuteen taloon tehdyt reilut 20 verhoa latistivat jälleen ompeluinnon. Vauva-arjessa ja talon viimeistelyn lomassa ompelukone sai pölyttyä hyllyssä. Uudestaan ompelukärpäsen purema iski taas äitiyslomalla, eikä se tällä kertaa ole laantunut. Koneet ovat surisseet liki taukoamatta nyt jo kolmen vuoden ajan.

Yksi ompeluharrastuksen tuoma kirous ovat kankaat. Koska olen ompelijana impulsiivinen, olen ratkaissut materiaaliongelman ryhtymällä kangashamsteriksi. Ompeluhuoneeni yhdellä seinällä on kaksi hyllykköä täynnä kankaita. (kuva1) Suomalaiset nettikaupat ovat pullollaan toinen toistaan upeampia kuoseja, joista suuri osa on syntynyt suomalaisten suunnittelijoiden kynistä ja ne on painettu luomusertifoiduille kankaille. Kankaat ovat laadukkaita ja niitä tehdään paljon yhteistyössä myös ompeluharrastajia kuunnellen.

Toinen iso juttu on ompelijoiden tiivis yhteisö sosiaalisessa mediassa. Itsekin kuulun lukuisiin suomalaisiin ja ulkomaalaisiin ompeluryhmiin, joissa jaetaan inspiraatioita, ratkotaan ongelmia ja tehdään yhdessä milloin mitään. Yhteistyöllä on tehty

hyväntekeväisyyttä ja autettu apua tarvitsevia. Roosanauha-huuto-kauppa on muodostunut jo perinteeksi, samoin vaate- ja leluompelut sairaaloihin. Yhteistyössä on voimaa ja omien ompelusten jakaminen samanhenkisten kanssa auttaa niin ongelmatilanteissa, kuin tuo lisähauskuutta omiinkin projekteihin.

Mitäkö sitten ompelen? Oikeastaan mitä vain. Alkuun trikoovaatteita pojilleni. Sitten mukaan tulivat

Olen ratkaissut materiaaliongelman ryhtymällä kangashamsteriksi.

tunikat ja paidat itselle. Vähitellen uskaltauduin kokeilemaan housujen tekoa, sitten huomasin ompelevani haalaria juniorille ja takkia itselleni, siitä se sitten lähti. Ompelen niin joustavia kuin joustamattomiakin kankaita. Yksi lempipuuhani on laukkujen ompelu: olkalaukkuja, reppuja, iltalaukkuja. Toinen hullutus

ovat alusvaatteet. Mielettömän hauskaa puuhaa ja vielä kaiken lisäksi lopputulos on mittojen mukaan tehty, täydellisen istuva ja hauskanäköinen. Huonekalujakin olen verhoillut muutaman. (kuva2)

Mutta entä se tähän mennessä ikimuistoisin ja erikoisin projekti, johon olen sotkeutunut? Sen valinta on helppo: se ei ole itsetehty sadetakki tai läppärilaukku, vaan osuuteni isäni viimevuotiseen 60-vuotishiljaan. Ihan pienestä asti isäni on ollut automies ja omistanut itsekin lukuisia autoja. Vain yksi haave on jäänyt puuttamaan: vanha Triumph Herald irrotettavine kattoineen – teinipojan unelma, joka ei koskaan toteutunut. Tai niin siinä meinasi käydä, kunnes me lapset astuimme kuvaan ja hankimme hänelle sellaisen ystävien avustuksella. Pikkuveljeni kartoitti tarjonnan ja osti lopulta vuoden 1970 kohtuukuntoisen kaaran. Tarkoitus oli vain ihan vähän entisöidä autoa ja jättää iso osa isän itsensä tehtäväksi, vaan kuinkas kävikään. Paikkamaalaus muuttui koko auton maalaukseksi pariin kertaan maalaustyyliin muuttamiseksi. Auto sai kokonaan uuden johdotuksen, uuden kojelaudan sekä kovan katon verhoiluun.

Mutta mikä oli minun osuuteni auton entisöinnissä? Edellinen omistaja oli teettänyt autoon myös mittatilauksena tehdyt rätkikaton. Katto oli ajan saatossa hajonnut ja pysyi kasassa lähinnä ilmastointiteipillä. Lupasin katsoa, mitä sille voisi tehdä. Lopulta koko katto oli tehtävä uusiksi, ja sitä projektia en kyllä suostuisi heti uudestaan tekemään. Katon lisäksi tuli tehtyä autoon kokonaan uudet ovipaneloinnit, vanhat kun hajosivat käsiin.

Auto yllätti saajansa lopulta täydellisesti, isäni ei ollut aavistanut mitään puolen vuoden mittaisesta projektistamme. Auto on uniikki, ja se on rakkautella entisöity. Lahjansaajan täydellinen mykistyminen yllätysjuhlissa korvasi lukuisat autoon käytetyt tunnit ja kirosanat (kuva3).

Jos olen jotain oppinut viimeisten vuosien aikana, niin sen, että käsillä voi tehdä lähes mitä tahansa, vain mielikuvitus on rajana. On vain uskallettava aloittaa. Eräänä lauantai-aamuna, pakkasen paukuessa kolmatta kymmentä, kuusivuotias poikani kysyi, josko voisin tehdä hänelle uuden kypärämyssyn. Sellaisen, joka peittäisi myös posket ja nenän, niin että vain silmät näkyisivät. Lupasin tehdä, mutta sitten kysyinkin, että entä jos auttaisin häntä tekemään sellaisen itse. Niinpä hän valitsi hyllystäni kankaan, etsimme sopivan kaavan ja hän jäljensi sen paperille. Hän myös leikkasi kankaan kaavojen mukaan, neulasi kappaleet kiinni toisiinsa ja ompeli saumat saumurilla, kanttasi reunat ja siisti langanpäät. Kahdessa tunnissa kuusivuotiaani ompeli itsellensä ”ninjahupun”, ylpeän äidin vain vahtiessa selän takana (kuva4). Itsensä ylittämisen tunne on mahtavaa, mutta vielä parempaa on tunne siitä, että saa annettua tuon tunteen jollekin toiselle. ■

Kuva 4: Käsityöinnostus siirtyy sukupolvelta toiselle.